

Warschau

<ul style="list-style-type: none"> • Arsenaal • Barbacane • Belvédèrepaleis. • Beurs. • Blank-paleis. • Błękitny-paleis • Borch paleis. • Chopinmonument. • Citadel • Graf vd onbekende soldaat. • Czapski-Raczyński-paleis. • Gebouw rijks schatkist. • Katedra • Kiliński-monument • Kosciół 'sw. Józefa • Kosciół Bazyliańców • Kosciół Dominikanów • Kosciół Franciszkanów • Kosciół Kapucynów • Kosciół Marii Penny. • Kosciół Paulinów. • Kosciół Popijarski • Kosciół Sakramentek • Kosciół sw. Anny. • Kosciół św. Aleksandra • Kosciół sw. Benona 	<ul style="list-style-type: none"> • Kościół Wizytek. • Kosciół Antoniego Padewskiego. • Kosciół sw. Krzyża • Kosciół Jezuitów. • Kossakowski-paleis. • Krasiński-paleis • Królikarnia • Lazienki-paleis • Lubomirski-paleis. • Malachowski-paleis. • Monument opstandeling. • Monument Gettohelden • Młodziejowski paleis. • Mniszech-paleis. • Mokronowski-paleis. • Muzeum Narodowy. • Myslewicki-paleis. • Nieuwe Wachtershuis. • Officiersacademie • Openluchttheater • Opera • Ostrogski-paleis. • Oude Oranjerie • Pac Radziwill paleis. • Palac Kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • Raczyński-paleis. • Radziwill-paleis. • Rynek nowego miasta • Paleis bisschoppen Krakau. • Park Lazienkowski • Postermuseum. • Potocki-Czartoryski-paleis. • Primatenpaleis. • Przebendowski Radziwill paleis. • Sapieha-paleis. • Sejm. (Parlement) • Staszic-paleis. • Stadswacht. • Lubomirski-paleis. • Rynek stergo miasta • Universiteit. • Wessel-paleis. • Witte Huis. • Wilanów. • Zachpta. • Zbór Ewangelicko Augsburgski • Zamek Królewski. • Zamek Ujazdowski • Zamoyski-paleis.
--	--	---

Algemene Bezienswaardigheden

Arsenaal.

- Dit bouwwerk werd geschonken rond 1640 geschonken door koning Wladyslaw IV.
- Het diende als arsenaal en officiersschool voor de artillerie en het ingenieurswezen.
- Tegenwoordig is er een archeologisch museum in ondergebracht.
- Het arsenaal ligt aan het einde van de ulica Długa, met op nummer 26 het Maria Lubomirska-Radziwill-paleis uit het midden van de 18de eeuw.
- Op nummer 38 ligt het Tepper-paleis, dat dank zij de voorstellingen op de poort ook wel het `paleis van de vier winden' wordt genoemd.

Barbacane.

- Dit bouwwerk werd in de 16e eeuw opgericht voor de verdediging van de stadspoort.
- De gotische Barbacane heeft een attica uit de tijd van de Renaissance.
- Nadat de stad zich buiten de muren had uitgebreid, hadden de verdedigingswerken geen functie meer.
- De stadspoort werd aan het eind van de 17de eeuw weggebroken en de Barbacane wordt nu vooral bevolkt door kunstenaars.
- Aan de linkerzijde ziet u de dubbele stadsmuur met het zogenaamde kruitbastion.
- Rechts ligt de maarschalkstoren met het beeldje van de Sirene, het symbool van Warschau.
- Volgens de legende voorspelde deze zeemeermin de visser Wars en zijn zuster Sawa dat aan de oever van Wisla een roemrijke stad zou ontstaan.
- Van hieruit heeft u uitzicht op de nieuwe stad en het dieper gelegen brugbastion, dat diende ter verdediging van de door Anna Jagiellonka in 1568 geschonken brug over de Wisla.

Belvédèrepaleis.

- Al in de 17de eeuw stond op deze plaats het paleis van de Litouwse grootkanselier graaf Krzystof Pac.
- Vanwege het fraaie uitzicht kreeg het de naam Belvédère.
- In de eerste helft van de 18de eeuw lieten de Lubomirski's het tot een barok paleis verbouwen.
- In 1767 werd dit door koning Stanislaw August gekocht.
- Zijn plannen om het opnieuw te verbouwen, gingen niet door omdat hij in financiële problemen raakte.
- In plaats daarvan stichtte hij in één van de zijvleugels een porseleinfabriek.
- Later ging het in het bezit over van Józef Poniatowski en vanaf 1818 was het de residentie van koning Constantijn, die het in 1822 door Kubicki in classicistische stijl liet verbouwen.
- Tegenwoordig is het Belvédèrepaleis de residentie van de Poolse president.

Beurs.

- Op de hoek van de Elektoralna staat het gebouw van de beurs en de Poolse bank (ingang linksom de hoek), waarin nu de schitterende Porczyński-collectie is ondergebracht.
- Het classicistische gebouw is in 1825 door Corazzi ontworpen.
- De plaats van de beurszaal is aan de buitenzijde te herkennen aan de koepel.
- Het aansluitende gebouw is het voormalige kantoor van de Poolse bank, dat werd ontworpen in 1828.
- De collectie is een geschenk van het echtpaar Porczynski, die hun kunstverzameling van meer dan 400 schilderijen aan Polen schonk onder de naam Kotekcja im. Jana Pawfa II (Paus Johannes Paulus II collectie).
- De collectie is ingedeeld in de thema's bijbel en heiligen, portretten, moeders en kinderen, mythologie en allegorieën en landschappen en stillevens.
- Hij bevat schilderijen van Tintoretto, Bassano, Boucher, Poussin, Murillo, Velazquez en Reynolds.
- De Nederlandse schilderkunst is vertegenwoordigd door onder andere Rembrandt, Rubens, Van Dijck, Jordaens, Breughel, Bloemaert, Teniers en Terbruggen.
- Uit de 19de eeuw zijn werken te zien van Renoir, Corot en Sisley en van de Nederlandse schilders De Vlaminck, Van Dongen en Van Rijsselberghe.
- Bijzonder is de collectie schilderijen van academieschilders uit de vorige eeuw.

Blank-paleis.

- In 1762 werd dit Frans aandoende paleis door Simon Zug ontworpen voor Filip Szaniawski.
- Pas later kwam het in het bezit van de bankiersfamilie Blank.
- In 1939 was het laat-barokke paleis de residentie van de burgemeester van Warschau.
- Nu zetelt hier de stedelijke monumentenzorg.

Blękitny-paleis

- Het gebouw dat hier in 1700 door Theodor Potocki was gebouwd, werd al in 1726 in opdracht van koning August II grondig verbouwd tot residentie voor zijn maîtresse Anna Orzelska.
- De werkzaamheden werden uitgevoerd onder Johann Deibel en Friedrich Pöppelmann.
- Vanwege het toen aangebrachte blauwe dak kreeg het de bijnaam 'het blauwe paleis'.
- Al snel kwam het in het bezit van de Czartoryski's, die er een deel van hun kostbare kunstverzameling onderbrachten.
- Nadat het kasteel eigendom werd van de Zamoyski's, kreeg het in 1815 van Ixssel de strenge classicistische vormen die het thans heeft.
- Behalve een kroonlijst en eenvoudige vensteromlijstingen is de gevelzeldzaam strak van uiterlijk waardoor hij heel modern aandoet.
- De ingangsportico rust op strakke vierkante zuilen en in plaats van de gebruikelijke tympanon is het middenstuk bekroond meteen recht fries met de tekst 'Jaar van de herinvoering van het koninkrijk'.
- Het verwijst naar de stichting van het koninkrijk Polen na het Congres van Wenen in 1815.
- Daarboven is het wapen van de Zamoyski's te zien, bestaande uit drie lansen en de wapenspreuk 'To mniej boli' (Dit doet minder pijn).
- De spreuk heeft betrekking op het verhaal dat een voorvader van de Zamoyski's door drie lansen doorboord op het slagveld achterbleef na een slag tegen de Teutoonse ridders.
- Toen de koning medeleven toonde, antwoordde hij: 'Dit doet minder pijn dan een kwade buurman'.
- Tot 1944 bleef het in het bezit van de Zamoyski's.
- Thans biedt het plaats aan het stedelijk verkeersbedrijf.
- Achter het paleis ligt in het park 'Café Gessler', met een terras waar het 's zomers bijzonder goed toeven is.

Borch paleis.

- De residentie van de primaat van Polen werd in het begin van de 18de eeuw voor baron de Riaucourt gebouwd.
- In 1780 werd het middendeel door Merlini in opdracht van de kroonkanselier Jan Borch verbouwd en met classicistische elementen versierd.
- Ooit was er een beroemd restaurant gevestigd en tussen 1837 en 1843 was het een kostschool.
- Daarna werd het aangekocht als residentie voor de kerkelijke leider.

Chopinmonument.

- Dit beeld, waarin de invloed van de Jugendstil is te herkennen, werd in 1909 door Waclaw Szymanowski vervaardigd.
- Van het voorjaar tot in de herfst worden hier op zondagmiddag openluchtreitals gegeven, die door de sfeer die ervan uitgaat zeer de moeite waard zijn.

Citadel.

- In opdracht van tsaar Nicolaas I werden tussen 1832 en 1836 verdedigingswerken aangelegd.
- De vesting werd in de loop van de 40 daaropvolgende jaren verder uitgebreid, waarvoor een deel van het stratennet van de nieuwe stad moest worden prijsgegeven.
- Buiten de citadel liggen enkele forten die door middel van ondergrondse gangen met de vesting verbonden waren.
- Veel patriotten, strijders tegen de Russische overheersers en aanhangers van het socialisme kwamen hier om het leven.
- De tentoonstelling illustreert de geschiedenis van de gevangenis en toont reconstructies van de cellen waarin de samenzweerders en opstandelingen werden gevangen gezet.
- De met stenen geplaveide 'weg der veroordeelden' leidt naar de plaats waar de terechtstellingen plaatsvonden.
- Behalve het museum is er ook een kunstgalerie.
- Ten westen van de citadel (van de ulica Wojska Polskiego rechtsaf de Alojzego Felinskiego in) staat de Stanislaw Kostkakerk waar de in 1984 door de staatsveiligheidsdienst vermoorde priester Popieluszko begraven is.

Graf van de onbekende soldaat.

- Dit monument is een deel van het paleis van graaf Jan Andrzej Morsztyn, dat in het begin van de 18de eeuw door koning August II Saski werd gekocht en onder leiding van Pöppelmann en Deibel rond 1720 tot een koninklijke residentie werd verbouwd.
- Aan de oostzijde had dit paleis uitzicht op het plein en aan de achterkant lag een groot park met een allée die bij de Mirowski-kazernes eindigde.
- Al in 1727 werd deze paleistuin voor het publiek toegankelijk gemaakt.
- Het huidige uiterlijk dateert van een eeuw later, toen James Savage de paleistuin in een Engels landschapspark veranderde.
- Uit deze tijd stamt ook de hoofdallée met kastanjabomen.
- Langs de lanen staan beelden van personificaties van de seizoenen, de kunsten en wetenschappen en mythologische figuren.
- Het bouwwerk in de vorm van de Romeinse Tivoli-kerk ter zijde van de hoofdallée werd in 1854 gebouwd als watertoren voor de stedelijke waterwerken.
- In 1815 liet grootvorst Constantijn de hekken voor het paleis weghalen.
- Het plein werd toen geschikt gemaakt voor militaire parades.
- In 1839 werd het paleis verbouwd.
- Het kreeg toen een colonnade, waardoor het achterliggende park beter toegankelijk werd.
- In de loop van de 19de eeuw bouwde men aan het plein het Europejski-hotel en (op de plaats van het huidige Victoria-hotel een jagersclub.
- Ter herinnering aan de slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog werd onder de paleisarcade een graf gemaakt waarin het stoffelijk overschot van een onbekende soldaat werd bijgezet.
- Tijdens de opstand van 1944 werd het paleis grotendeels verwoest.
- Slechts een deel van de colonnade is overeind blijven staan (zie het zwarte deel van de illustratie).
- In het graf heeft men na de oorlog urnen geplaatst met aarde van de slagvelden waarop het Poolse leger heeft gevochten.
- Op een gedenkplaat staat de tekst 'Voor uw en onze vrijheid'.
- Bij dit monument vinden nationale herdenkingen en kransleggingen plaats.
- De aflossing van de wacht vindt iedere dag plaats om 12.00 en 16.00 uur.
- Achter het monument staat een fontein in empirestijl.

Czapski-Raczyński-paleis.

- Het voorplein van dit paleis wordt betreden door een met adelaars versierde poort die twee classicistische bijgebouwen met elkaar verbindt.
- In een appartement in het linker gebouw woonde in 1826 de familie Chopin.
- Een salon daarvan is nu te bezichtigen.
- Het paleis zelf werd rond 1700 door Tilman van Garneren gebouwd voor Midral Radziejowski; het huidige uiterlijk is echter het werk van Agostino Locci (1717).
- In 1736 kwam het paleis in handen van de Czapski's die in 1752 rococo en in 1790 klassieke elementen toevoegden.
- In 1808 werd het eigendom van Wincenty Krasinski, wiens zoon een bekende Poolse dichter was.
- Voor WO II werd het paleis bewoond door graaf Edward Raczyński en tegenwoordig biedt het plaats aan de kunstacademie.
- Op de binnenplaats staat een kopie van Verrocchio's ruiterstandbeeld van Colleoni.

Gebouw van 's rijks schatkist.

- Dit bouwwerk kwam in 1825 tot stand bij de verbouwing van het paleis van de Leszczyński's voor de financiële autoriteiten van het koninkrijk Warschau.
- Het gebouw van de architect Corazzi heeft twee zijvleugels met monumentale portico's, die beide gesierd zijn met het wapen van Polen.
- Het tympanon van het hoofdgebouw is gevuld met een allegorisch reliëf waarin de Wijsheid, de Handel en de Industrie zijn afgebeeld, alsmede de rivieren de Bug en de Wistula.
- Het gebouw rechts van de 'schatkist' is door Corazzi ontworpen als woning voor in de regeringscommissie werkzame ambtenaren.
- Aan de andere zijde staat het grote renaissance-paleis van prins Ksawery Drucki-Lubecki, de minister van Financiën, van dezelfde architect.
- Tijdens de novemberopstand van 1830 verzamelden de Russische troepen zich op het plac Bankowy om in actie te komen tegen de opstandelingen die zich in het paleis van Drucki-Lubecki hadden verzameld.
- Ook in de jaren daarna was dit plein vaak de plaats van onlusten en demonstraties.

Katedra. (Kathedraal)

- Deze kerk heeft een geschiedenis die teruggaat tot de stichting van de stad.
- In het begin van de 15de eeuw werd het oorspronkelijke houten bouwwerk in opdracht van hertog Janusz I vervangen dooreen stenen kerk.
- Omdat de kerk ook als slotkapel fungeerde, werd rond 1590 een verbindingsgang met het kasteel gebouwd.
- De aanleiding voor de bouw was dat een krankzinnige koning Zygmunt met een bijl trachtte te vermoorden toen deze naar de kerk liep.
- In 1602 stortte de kerk in, waarna hij in de daaropvolgende eeuwen werd herbouwd.
- In de 18de eeuw werden er koningen gekroond, koninklijke huwelijken voltrokken en werden er begrafenissen verzorgd van belangrijke personen.
- Nadat de kerk in 1798 kathedraal was geworden, werd hij in 1836 nog één maal grondig verbouwd, ditmaal in neo-gotische stijl.
- Na de Tweede Wereldoorlog werd hij ook in deze stijl gereconstrueerd.
- De kathedraal heeft een fraai stervormig gewelf.
- In de rechter zijbeuk staan een grafmonument van de laatste hertogen van Mazovië, epitafen van de presidenten Pitudski en Paderewski, en het altaar dat is opgericht na de heiligverklaring van Maksimilian Kolbe, die zich in Auschwitz door de nazi's liet vermoorden om het leven van een kind te redden.
- Het classicistische monument van Malachowski, maarschalk van de vierjarige Sejm, is gemaakt door de Deense beeldhouwer Thorwaldsen.
- Het rijk gesneden koorgestoelte is een geschenk van koning Jan Sobieski.
- Het doopvont werd gemaakt in 1632.
- In de crypte liggen de aartsbisschoppen van Warschau, staatslieden en belangrijke persoonlijkheden, waaronder de schrijver Sienkiewicz en de in 1922 vermoorde president Narutowicz.
- Door de poort onder de klokketoren aan de rechterzijde van de kathedraal en de verbindingsgang tussen kerk en kasteel komt u op een schilderachtig pleintje met kanunnikenhuizen.
- Het Mariabeeld uit 1771 stamt uit de tijd dat hier een begraafplaats was.
- Het huis met de zuilenfaçade op nummer 4 (Jezuicka) was in de 18de eeuw een beroemd gymnasium.
- In 1773 werd hier het eerste ministerie van Onderwijs van Europa gevestigd.

Kiliński-monument

- In 1794 kwam Polen in opstand tegen de tweede deling en de sterke Russische invloed. Kogciuszko leidde vanuit Krakau een zegetocht tegen de Russische legers.
- In Warschau was Jan Kiliríski, een locale schoenmaker, de opstandelingenleider.
- De bevolking viel de residentie van de Russische ambassadeur aan, maar de Russische en Pruisische legers waren snel ter plaatse om de opstand de kop in te drukken.
- Het gevolg van de mislukte opstand was dat de koning in 1795 werd verbannen en dat Polen door de derde deling van de kaart verdween.

Kościół 'sw. Józefa. (Jozefkerk)

- Oorspronkelijk maakte deze kerk deel uit van het klooster van de ongeschoeide karmelieten, dat in de tweede helft van de 17de eeuw door prins Midral Radziwill aan deze orde werd geschonken.
- Hij werd in 1661 ontworpen door Bellotti.
- De voegclassicistische façade, een geschenk van Karol Radziwill, werd in 1782 gebouwd naar een ontwerp van Ephraïm Schröger.
- Tussen de zuilen staan twee beschermheiligen van de karmelietenorde.
- Aan de zijkanten staan twee stompe klokkentorens die met metalen vazen zijn bekroond.
- De top van de façade wordt gevormd door een koperen bal waaromheen zich een slang kronkelt.
- Er staat een kelk op met een hostie, als symbool van het geloof.
- Het interieur van de kerk is 18de eeuws.
- In het koor staat een altaar van Tilman van Garneren.
- De schilderijen zijn van Smuglewicz en het beeld 'Het huwelijk van Maria' is van Johann Plersch.

Kościół Bazyliańów. (Basilianerkerk)

- Dit classicistische bouwwerk kwam in 1781 tot stand naar een ontwerp van Domenico Merlini.
- De architectuur is kenmerkend voor de bouwstijl ten tijde van koning Stanislaw August.
- De achthoekige kerk werd in een bijbehorend klooster opgenomen en heeft aan de kant van de binnenplaats een verhoogde apsis.
- Direct ernaast staat het Chodkiewicz-paleis, een 17de eeuws bouwwerk met een classicistische opbouw uit 1824.

Kosciól Dominikanów. (Dominicaner kerk)

- Deze kerk met gotische en vroegbarokke elementen werd gebouwd in de jaren 1612 tot 1638.
- De huidige vorm van de façade dateert van het midden van de 18de eeuw.
- Aan de linkerzijde ligt een kapel die in 1691 door de Nederlandse architect Tilman van Gameren voor de familie Kotowski werd gebouwd.
- Het bouwwerk bestaat uit een hoog gelegen kapel met daaronder een kelder met de graven van de stichters.
- De met twee obelisken verhoogde torens verwijzen naar de functie van de kerk als rustplaats voor vooraanstaande families.
- Tijdens de opstand van 1944 werd de kerk zwaar beschadigd.
- Het bijbehorende klooster is nog steeds het grootste van de stad.
- Tegenover de kerk staan in de Freta enkele huizen die onderdak hebben geboden aan bekende persoonlijkheden.
- Rond 1800 woonde op nummer 1 de gravin Maria Tyszkiewicz, de zus van koning Stanislaw August Poniatowski, en in de tijd van Napoleon was het de woning van de diplomaat Talleyrand.
- Op nummer 5 staat het zogenaamde Simson-huis met twee reliëfs: één met Simson in gevecht met de leeuw en een tweede van Delila die Simsons haar afknipt.
- In 1867 werd in het huis op nummer 16 Maria Sklodowska, beter bekend als Madame Curie, geboren.
- Het hier gevestigde museum geeft een overzicht van haar carrière.
- Het grootste deel van haar leven bracht zij door in Frankrijk waar zij was gaan studeren.
- Daar huwde zij met haar professor, Pierre Curie.
- In 1903 kreeg zij een Nobelprijs voor de ontdekking van polonium en radium.

Kosciól Franciszkanów.

- Deze franciscaner kerk werd tussen 1680 en 1732 gebouwd naar een ontwerp van Giovanni Ceroni.
- De façade werd in 1788 verbouwd en kreeg toen haar huidige uiterlijk.
- Boven de ingang van de kerk is een gedenksteen aangebracht met de datum van de voltooiing
- van de verbouwing en het wapen van de schenker van de kerk, prins Jerzy Lubomirski.
- In de rechter zijbeuk van de kerk ziet u een schilderij uit 1664 met een afbeelding van de heilige Antonius.
- De kapel in de linker zijbeuk wordt afgesloten met een schitterend hek, waarin de naam van de stichter en het jaartal 1772 is verwerkt.
- Naast de kerk staat een kloostergebouw uit 1720.

Zzz=Kosciól Kapucinów. (Capucijnerkerk)

- Koning Jan III Sobieski schonk deze kerk als dank voor zijn overwinning op de Turken in 1683.
- Het ontwerp kwam van Tilman van Gameren.
- De façade is bekroond met een tympanon met het wapen van de Sobieski's.
- De ingang is te bereiken over een dubbele trap, met daaronder een aanbouw die toegang geeft tot de crypte.
- In december staat daar een bewegende kerststal met muziek, die veel door ouders met kinderen wordt bezocht.
- De Brühl-kapel in de rechter zijbeuk werd in 1762 gebouwd in opdracht van Heinrich von Brühl ter nagedachtenis van zijn vrouw Anna-Maria.
- De grafsteen is van zwart marmer en heeft de vorm van een urn.
- De koningskapel werd geschonken door koning August III Saski ter ere van zijn vader, koning August II.
- In 1829 werd deze kapel in opdracht van tsaar Nicolaas I door Marconi gemoderniseerd.
- Er werd een sarcofaag geplaatst met het hart van koning Jan III Sobieski en een borstbeeld waarin de koning als Romeins keizer is afgebeeld.
- De kapel van de 'Moeder Gods van de niet aflatende hulp' is ontstaan door de verbouwing van de voormalige kloostergang.
- Het bijbehorende klooster werd in het begin van deze eeuw vervangen door een pastorie.

Kosciól nawiedzenia Marii Penny.

- Dit godshuis (letterlijk 'Kerk van de bezoeking van de jonkvrouw Maria') werd in 1411 geschonken door hertogin Anna Danuta van Mazovië.
- Het is de oudste kerk van de stad.
- Tijdens de Zweedse Oorlogen werd hij zwaar beschadigd, maar in de loop der jaren is hij weer opgebouwd.
- Nu heeft het gebouw weer zijn oorspronkelijke gotische uiterlijk, zoals te zien is aan het gewelf en de spitsbogen inde vensters en de arcade.
- In de kerk treft u twee 18de eeuwse kapellen ter weerszijden van het koor aan.
- De klokketoren is twee eeuwen ouder.
- Op het plein voor de kerk staat een 19de eeuwse Mariabeeld en een gedenksteen voor een onbekende soldaat uit de opstand van Warschau in 1944.

Kosciól Paulinów. (Paulinakerk)

- Sinds 1711 is dit bouwwerk het beginpunt van de jaarlijkse bedevaart naar de kerk en het klooster van Czestochowa.
- Het werd tussen 1699 en 1717 neergezet naar een ontwerp van de Italiaanse architecten Piola en Bellotti.
- De façade heeft een eenvoudige pilastergeleding die de drieschepige indeling van het interieur weerspiegelt.
- Het barokke interieur werd na de oorlog gerestaureerd. Bezienswaardig is vooral de Kruisigings scène op het altaar, van de hand van Michael Willmann, een belangrijke schilder van de Silezische barok.

Kosciól Popijarski. (Piaristenkerk)

- Aan de vele plaquettes in deze kerk is te zien dat dit een garnizoenskerk was.
- Het zijn herinneringen aan soldaten, bevelhebbers en troepen van het Poolse leger.
- De kerk is in 1660 geschonken door koning Jan II Kazimierz Waza, maar werd pas in de loop van de 18de eeuw onder leiding van de architect Fontana voltooid.
- Van 1834 tot 1917 was zij ten behoeve van het Russische deel van de bevolking ingericht als Russisch-orthodoxe kerk.
- Naast de kerk ligt het voormalige klooster en links het Humeríski-paleis, in 1834 verbouwd door Corazzi.
- Aan de overzijde van de Miodowa, op de hoek van de ulica Długa, hangt een gedenkplaat met de volgende tekst: 'Na de heldhaftige verdediging van de oude stad klommen 5300 opstandelingen van de groep noord in dit riool, op weg naar het stadscentrum en de wijk Zolibórz, 1944 - 2 sept. 1974'.
- Van de gedenkplaat loopt een zwart spoor tot aan het instapgat van het riool.

- Door dit gat, dat zich bijna in het midden van het kruispunt van de ulica Długa en Miodowa bevindt, werden de opstandelingen en de bewoners van de oude stad tijdens de opstand van 1944 door de riolen naar veiliger plaatsen geëvacueerd, waaraan ook het grote monument op de tegenovergelegen hoek herinnert.

Kosciól Sakramentek. (Sacramentskerk)

- Deze kerk werd geschonken door Maria Sobieska, gemalin van koning Jan Sobieski, ter gelegenheid van diens overwinning op de Turken in 1683.
- Het was een slag van groot historisch belang omdat hierdoor de expansiedrift van de Turken, die tot Wenen waren opgerukt, werd beteugeld.
- Het ontwerp voor de kerk is van Tilman van Gameten.
- In het fronton boven de ingang is het wapen van het koninklijk paar te zien.
- De kerk heeft een plattegrond in de vorm van een Grieks kruis.
- Hij wordt bekroond met een koepel die opeen achthoekige trommel staat.
- In het interieur is het grafmonument te zien van de in 1739 gestorven Maria Karolina Sobieska, kleindochter van het koninklijk paar, uit zwart marmer gemaakt door Lorenzo Mattielli.
- Aan de rechterzijde van de kerk staat een kloostergebouw dat in het midden van de 18de eeuw werd gebouwd door Antonio Solari, in opdracht van prins Michal Radziwill.

Kosciót 'sw. Anny. (Annakerk)

- Dit godshuis werd in 1454 door hertog Boleslaw IV van Mazovië geschonken.
- Aan de linkerzijde staat de klokketoren, een geschenk van Anna Jagiellonka, die in 1820 de huidige vorm kreeg.
- Van de oorspronkelijke kerk zijn het gotische koor, het noordportaal en delen van de muren overgebleven.
- De classicistische fagade werd gebouwd in opdracht van koning Stanislaw August Poniatowski en Izabella Lubomirska.
- In 1786 vond een verbouwing plaats onder leiding van Aigner, waarbij de vier evangelistenbeelden van Jacopo Monaldi werden geplaatst.
- Op kosten van koning Jan Kazimierz kreeg de kerk rond 1665 een barok interieur.
- De illusionistische schilderijen dateren van het midden van de 18de eeuw.
- Uit deze tijd stammen ook de altaren, de preekstoel en het rijk versierde orgel.
- Aan de linkerkant bevindt zich een kapel uit 1832 van Marconi, die is gewijd aan de heilige Maria van Loretto.
- Het kapelletje met gouden muren daarnaast is gebouwd in 1620.
- Het is gewijd aan de beschermheilige van Warschau, Ladyslaw van Gielniów.
- De fresco's in deze kapel zijn afbeeldingen van belangrijke gebeurtenissen uit het leven van de heilige.

Kosciól św.Aleksandra. (Alexanderkerk)

- Op het plein waar deze kerk het middelpunt van vormt, kwamen in het verleden de wegen samen die van Ujazdów, 'Solec en Mokotów naar Warschau en dan verder naar Sochaczew voerden.
- Deze wegen bestaan nu nog in de vorm van straten.
- Het plein dankt zijn naam plac Trzech Krzyzy (Drie Kruizen) aan de Kruisweg met 28 kapellen die koning August II op het gebied van Ujazdów in de richting van Belvédère had laten aanleggen en die hier (met een symbolische Calvarieberg) eindigde.
- In 1818 werd begonnen met de bouw van een nieuwe kerk ter gelegenheid van de intocht van Tsaar Alexander I en zijn kroning tot koning van Polen.
- Aigner heeft zich voor het ontwerp laten inspireren door het Pantheon in Rome.
- Van het oorspronkelijke inrichting is slechts een fraai 17de eeuws beeld van Christus in het graf bewaard gebleven.

Kosciól sw. Benona.

- De `Bennokerk' werd in 1720 gebouwd te samen met een klooster, een school en een weeshuis.
- Aangezien hij in het begin van de 19de eeuw als ijzerfabriek in gebruik was, is de huidige inrichting grotendeels modern.

Koiciól Wizytek.

- Koningin Louise Gonzaga, echtgenote van Jan Kazimierz, haalde de visitatienonnen in 1654 naar Polen.
- Zij schonk hen op deze plaats een houten kerk.
- Het bouwwerk dat er nu staat, werd rond 1730 neergezet als geschenk van Elzbieta Sieniawska.
- De `Visitatiekerk' is een mooi voorbeeld van de barokke architectuur uit het begin van de 18de eeuw.
- De façade is fraai gewelfd en in een nis bovenin staat een visitatiescène.
- Zeer fraai is ook het basilicavormige interieur.
- Het hoogaltaar, naar een ontwerp van Schröger, komt uit het atelier van Plersch.
- De beeldengroep lijkt als een mystieke gebeurtenis naar voren te komen.
- Het middelpunt van het altaar wordt gevormd door een 18de eeuws schilderij, eveneens met een visitatiescène.
- Het ebbehouten tabernakel dat is opgenomen in het altaar stamt nog uit de voorgaande kerk.
- Ook de preekstoel, die de vorm heeft van een schip, is van Plersch.
- Op het plein voor de kerk staat een beeld van een in gedachten verzonken kardinaal Wyzinski.

Kosciót św. Antoniego Padewskiego.

- In 1623 schonk koning Zygmunt III Waza op deze plaats een stuk grond voor de bouw van een klooster en een kerk.
- De houten `Kerk van de heilige Antonius van Padua' die er toen werd neergezet is in 1671 vervangen door een barokke kerk.
- In 1791 werden de classicistische kruisgangen en de binnenplaats toegevoegd.
- De kerk werd in 1872 grondig verbouwd, waarbij hij een eenvoudige fagade en het huidige interieur kreeg.
- Ook het smalle ingangsportaal dateert van die tijd.
- Van de oorspronkelijke inrichting zijn enkele altaren uit de 16de tot 18de eeuw bewaard gebleven.

Kosciót sw. Krzyza. (Heilig-Kruiskerk)

- De machtige barokke façade van dit bouwwerk domineert met zijn twee torens de Krakowskie Przedmiescie.
- De 18de eeuwse beelden van Petrus en Paulus in de nissen en de Hoop en de Liefdadigheid op het portaal zijn net als de engelen op het dak vervaardigd door de beeldhouwer Plersch.
- De kerk zelf is veel ouder.
- Midral Radziejowski schonk het gebouw ter vervanging van een vroegere kerk, die tijdens de Zweedse Oorlogen was verwoest.
- Hij werd in 1682 ontworpen door Giuseppe Bellotti.
- De trappen voor het bouwwerk zijn toegevoegd in het begin van de 19de eeuw.
- De drieschepige kerk heeft een rij kapellen, waarvan de in 1700 gebouwde Moeder-gods-kapel bijzondere aandacht verdient.
- Het klassieke interieur is het resultaat van een verbouwing in 1823 naar een ontwerp van Marconi.
- In de Heilig-Kruiskerk zijn talloze vergulde altaren, graven en epitafen te zien, waaronder, aan de eerste pijler links aan de kant van het schip een epitaaf voor Chopin, met daarachter een ingemetselde urn met het hart van de componist.
- Andere epitafen zijn gewijd aan de schrijver Boleslaw Prus, de dichter Juliusz Slowacki en generaal Sikorski die tijdens de Tweede Wereldoorlog opperbevelhebber van de Poolse strijdkrachten in het westen was.
- Het barokke hoogaltaar is een reconstructie van het oorspronkelijke altaar uit 1699, gecombineerd met een modern schilderij van Komorowski.
- Het orgel in deze kerk is het grootste van Warschau.
- Het werd in 1925 gebouwd in Salzburg.
- In de crypte zijn veel beroemde personen begraven, waaronder Stanislaw Malachowski, de voorzitter van de vierjarige Sejm.

Kosciót Jezuitów.

- Deze jezuïetenkerk is een geschenk van koning Zygmunt III Waza.
- De bijbehorende kerktoren is de hoogste van de oude stad.
- Tot de weinige bezienswaardigheden in deze kerk behoren een schilderij van een Maria-vol-van-genade uit 1651 en in het transept een crucifix uit het eind van de 14de eeuw.
- Het beeld van de beer voor de ingang van de kerk werd in 1762 gemaakt door de beeldhouwer Plersch.
- Tegenover de kerk vindt u op nummer 21 een winkeltje waar men ijs en andere lekkernijen kan kopen.

Kossakowski-paleis.

- Het bouwwerk van de bankier Ollier dat hier oorspronkelijk stond werd in 1849 door Marconi in renaissancestijl verbouwd.
- De vier muzen in het middendeel op de tweede verdieping zijn Clio (geschiedenis), Thalia (komedie), Urania (astronomie) en Erato (liefdespoëzie).
- In 1858 kocht Alexandra Kossakowska het paleis voor haar man.
- Het geweldige feest waarmee het huis werd ingewijd was zo luxueus en overdadig dat iedereen in Warschau er over sprak.
- Aan de andere zijde ligt een 19de eeuws Bramcki-paleis.
- Het wordt gevormd door een hoofdgebouw met twee zijgebouwen, waartussen zich in de jaren vijftig nog een poort bevond die de binnenplaats van de straat afschermdde.

Krasiński-paleis.

- Dit monumentale paleis wordt algemeen gezien als het mooiste barokpaleis van de stad.
- Het werd rond 1680 voor Jan Krasiński gebouwd, naar een ontwerp van de bekende architect Tilman van Gameren.
- Aan het eind van de 18de eeuw werd het paleis eerst door Jakub Fontana en later door Domenico Merlini verbouwd.
- Het kreeg daarbij volgens de toen heersende mode een classicistisch interieur, een door zuilen gedragen balkon en een balustrade langs de dakrand.
- Een monumentaal trappenhuis verbindt de drie etages.
- Op de façade is het wapen van de Krasinski's, een raaf, aangebracht.
- Het is een verwijzing naar de legende over één van de voorouders van de Krasinski's die tijdens een duel met de Galliërs zou zijn geholpen door een raaf.
- Het reliëf in het tympanon stelt de feestelijke intocht voor van Julius Caesar in Rome na zijn overwinning bij Munda, een verwijzing naar de legendarische afstamming van de Krasinski's van een oud Romeins geslacht.
- Sinds de oorlog is het gebouw bestemd voor manuscripten, oude drukken, kaarten en partituren van de nationale bibliotheek.

- Het vroeger veel grotere plein vóór het paleis heeft door de weg die eroverheen loopt veel van zijn oorspronkelijk karakter verloren.
- Midden op deze weg stond in de Tweede Wereldoorlog de muur van het joodse getto.
- De twee empirefonteinen op het plein werden vervaardigd in 1824 naar een ontwerp van Piotr Aigner.
- Achter het paleis ligt een door Tilman van Gameren aangelegde tuin, die reeds in 1768 voor het publiek toegankelijk was.
- In de twee daaropvolgende eeuwen was het één van de meest geliefde parken in Warschau.

Helaas zijn van het toenmalige uiterlijk slechts delen overgebleven

Królikarnia. (Konijnenstal)

- In de tijd van de Saksische koningen stond op de plaats van het huidige paleisje een boerderij waar konijnen werden gefokt voor de koninklijke jachtpartijen.
- Vandaar de naam van het paleis Królikarnia: Konijnenstal.
- Aan het eind van de 18de eeuw bouwde Merlini dit gebouwtje in opdracht van prins Karol de Velery Thomatis in de vorm van een Romeinse villa-rotonda.
- Het heeft een vierkant grondplan met in het midden een met een koepel bekroonde ronde zaal.
- Aan de oostzijde van het paleis bevond zich onder het terras een kunstmatige grot.
- De voormalige Konijnenstal werd een geliefd trefpunt.
- Er werden feesten, bals en diners gegeven waaraan ook koning Stanislaw August Poniatowski deelnam.
- In 1816 werd Michal Radziwill de nieuwe eigenaar.
- Een brand in 1879 verwoestte de hier door hem aangelegde kunstverzameling.
- In 1964 werd in het gebouw het Xawery Dunikowski museum gehuisvest, met een expositie van het werk uit de nalatenschap van deze beeldhouwer, die een belangrijke vertegenwoordiger was van het socialistisch realisme.

Lazienki-paleis.

- In 1772 werd bij het oude badhuis een terras aangelegd, maar de vorm van het gebouwtje werd nog niet veranderd.
- Pas in 1775 werd het zuidelijk deel door Merlini met een verdieping verhoogd om een slaapkamer te kunnen inrichten, waardoor op de begane grond ruimte vrijkwam voor een eetzaal.
- In 1784 ontwierp Merlini een nieuwe zuidfaçade en vier jaar later werden de vleugels aangebouwd, waardoor de ruimte ontstond voor een balzaal, de Salomon-kamer en een galerij.
- De villa werd langzaam een echt paleis.
- Tegelijkertijd werd aan de noordkant, de representatieve zijde van waaruit men het paleis benaderde, een nieuwe façade gebouwd, die een strengen monumentaal uiterlijk heeft.
- Hij is heel anders van karakter dan de zuidfaçade, die met zijn loggia en het grote terras veel meer de indruk geeft van een lustslot.
- Het verschil komt ook tot uitdrukking in de thematiek van de beelden: het fronton van de officiële façade is versierd met een reliëf die de Vrede en de Roem met het koninklijke wapen en beelden die Minerva en Achilles voorstellen, terwijl de vier beelden op de hoeken de continenten personifiëren.
- Aan de zuidzijde ziet u daarentegen de vier jaargetijden, frivole liefdesscènes en twee riviergoden aan het water.
- In 1792 werd het paleis uitgebreid met de beide paviljoens op de oever en de colonnades die de verbinding vormen met het hoofdgebouw.
- Toen de koning er nog woonde, werd een begin gemaakt met een verbouwing, waarbij de rotonda werd versierd met beelden van de belangrijkste Poolse vorsten.
- Hij heeft het nooit in zijn definitieve vorm gezien, maar na zijn abdicatie zond hij vanuit zijn banningsoord nog wel aanwijzingen voor de voltooiing van zijn geliefde Lazienki.
- Aan de buitenzijde bezien lijkt het paleis in één keer te zijn gebouwd.
- Niets duidt op de gecompliceerde bouwgeschiedenis.
- Van binnen zijn veel elementen van het oorspronkelijke bouwwerk van Tilman van Garneren bewaard gebleven; het badhuis werd steeds naar buiten toe uitgebreid.
- De Bacchuskamer links van de vestibule is met blauwe tegels met de initialen van de koning en Stanislaw Lubomirski bekleed.
- Aan de muur hangen ook portretten van de koning en de vorige eigenaar.
- Het vertrek is genoemd naar het schilderij 'Silenius met Bacchanten' van Jacob Jordaens.
- Ook van de badkamer daarnaast is de oorspronkelijke decoratie nog te zien.

- De reliëfs tonen hier scènes uit de Metamorfosen van Ovidius, die met het element water samenhangen, zoals Andromeda wachtend op de terugkeer van Perseus, de vlucht van Arion op een dolfijn en Diana die met haar nymfen aan het baden is.
- In de balzaal bevindt u zich reeds in een door Merlini in 1788 gebouwde zijvleugel.
- De decoratie van Kamsetzer is streng classicistisch.
- In de nissen boven de schoorstenen staan kopieën van de 'Herakles Farnese' en de 'Apollo van Belvédère', die de koning uit Rome had meegenomen.
- Hier symboliseren zij de Deugd en de Kunsten.
- Daaronder staan de Cerberus en de centaur die door deze helden werden overwonnen.
- Deze beelden, maar ook die van koning Midas met de ezelsoren en de reliëfs met Apollo en Daphne en Hercules en Deianeira, zijn het werk van de beeldhouwer Legrun.
- Via een kleine salon met enkele fraaie portretten komt u in de Salomon-zaal, die op de rotonde uitkomt.
- Deze zaal fungeerde als audiëntiezaal.
- De wijsheid van koning Salomon is een toespeling op de verdiensten van koning Stanislaw August.
- De schilderijen van Bacciarelli zijn helaas verloren gegaan.
- De volgende kamer is de galerij, met een eenvoudige decoratie, om de aandacht niet teveel af te leiden van de schilderijencollectie.
- De koning kocht gedurende zijn regeerperiode via een netwerk van handelaren in diverse landen meer dan 2500 schilderijen.
- De doeken die er nu hangen, maakten deel uit van de oorspronkelijke collectie.
- De rotonde werd ontworpen door Merlini.
- De koepel rust op een zuilenkrans die zich in de geel en groen gemarmerde wandgeleding voortzet.
- In de vier nissen staan beelden van Poolse koningen en boven de deuren staan bustes van de Romeinse keizers Titus, Trajanus en Marcus Aurelius.
- Het inschrift op het fries verduidelijkt dat deze figuren hier staan om als voorbeeld te dienen.
- De laatste zaal op de begane grond is de zogenaamde 'witte eetzaal', met enkele bustes van Romeinse keizers, evenals een borstbeeld van de koning.
- In deze zaal hield de koning zijn beroemde donderdagavonddiners.
- Daarvoor werden altijd belangrijke gasten uitgenodigd, die de nieuwste politieke, culturele en wetenschappelijke ontwikkelingen met elkaar en met de koning bespraken.
- Op de bovenverdieping liggen de slaap- en privé-vertrekken van de koning.

Lubomirski-paleis.

- Nadat dit bouwwerk in de 18e eeuw in het bezit was gekomen van prins Antoni Lubomirski kreeg het bij een verbouwing in 1795 zijn classicistische uiterlijk, met een mooi portico die door een rij Ionische zuilen wordt gedragen.
- Door een unieke actie kwam het paleis terecht op zijn huidige plaats.
- Om de Saksische Allee een mooie afsluiting te geven werd het paleis in 1970 vlak boven de fundamenteën afgezaagd en 78 graden gedraaid; een operatie die in het totaal zes weken in beslag nam.
- Het beoogde effect is deels verloren gegaan door het lelijke 'monument voor, de ter bescherming van de Poolse Volksrepubliek, gevallenen'.
- De Mirowski-markthallen achter het paleis staan op de plaats van de voormalige Mirowski-kazernes, die vroeger het einde vormden van de Saksische Allee.
- De naam Mirowski had betrekking op generaal Mier, bevelhebber van de in de kazernes gestationeerde bereden koninklijke garde.
- Aan het einde van de 19de eeuw werden de kazernes afgebroken voor een tweetal markthallen.
- De westhal is nog steeds in gebruik; hij biedt levendige taferelen.

Malachowski-paleis.

- Dit elegante bouwwerk heeft een mooi gedecoreerde fagade in rococo-stijl.
- Zeer fraai zijn de smeedijzeren balkonhekken aan de kant van de Miodowa.
- Het werd gebouwd in de tweede helft van de 18de eeuw naar een ontwerp van de architect Zug.

Monument voor de kleine opstandeling.

- Ondanks, of misschien juist dank zij het bescheiden formaat is dit beeldje misschien het indrukwekkendste oorlogsmonument van Warschau.
- Het is opgericht ter nagedachtenis aan de kinderen die tijdens de opstand van Warschau als koerier door de vijandelijke linies moesten sluipen.

Monument voor de Gettohelden.

- De wijk Muranów was ooit de joodse wijk van Warschau.
- Tijdens de nazi-tijd lag hier het getto van Warschau.
- Van het oorspronkelijke getto is niet veel bewaard gebleven.
- Dit monument werd in 1948 onthuld op de plaats waar in 1943 de eerste gevechten tussen de joodse bevolking en de nazi's uitbraken.
- Het was het begin van de gewapende opstand, waarbij 17.000 joden omkwamen en het getto met de grond gelijk werd gemaakt.
- Aan de rand van het plantsoen ziet u een symbolische ingang in het riool.
- Iets ten noorden van dit plantsoen, op de hoek van de ulica Mila en Zamenhofs herinnert een gedenksteen aan het feit dat op deze plaats de bunker stond waar Mordechaj Anielewicz, de leider van de opstand, op 24-jarige leeftijd stierf.
- Als u de Mica Mordechaja Anielewicz uitloopt komt u bij het aangrenzende fraaie oude kerkhof Powazki.

Morsztyn-Młodziejowski paleis.

- Dit paleis werd aan het eind van de 17de eeuw gebouwd voor de familie Morsztyn.
- In de loop der eeuwen heeft het ingrijpende gedaantewisselingen ondergaan.
- Tijdens de Kosciuszko-opstand in 1794 was het de residentie van Igelström, de opperbevelhebber van het Russische leger in Polen.
- In het paleis vonden toen hevige gevechten plaats.
- Rond 1800 werd het paleis door de toenmalige eigenaar graaf Feliks Potocki grondig verbouwd.
- Het gebouw ernaast is de achterkant van het 18de eeuwse Szaniawski-Ostrowski-paleis en op de hoek staat het Branicki-paleis.
- Dat laatste bouwwerk werd in 1740 gebouwd als stadsresidentie voor graaf Jan Klemens Branicki, opperbevelhebber van het Poolse leger.
- Het is één van de 17 paleizen die hij bezat (zijn hoofdresidentie in Białystok is daarvan het fraaist).
- Het Warschause paleis is door bekende architecten en kunstenaars verfraaid en gold als één van de mooiste magnatenresidenties van de stad.
- Het heeft een U-vormige plattegrond met aan de voorzijde, aan de kant van de Podwale, een binnenplaats met een 18de eeuwse poort.
- De beelden op de balustraden van het paleis zijn rond 1750 gemaakt door de kunstenaar Jan Redler.

Mokronowski-paleis.

- Op de hoek van de Koscielna en de Zakroczyńska staat de voormalige residentie van de familie Mokronowski.
- Het paleisje werd gebouwd in de 18de eeuw en biedt onderdak aan de bibliotheek, het archief en het museum van de Moniuszko muziekvereniging.
- Aan de rechterzijde ervan staan twee kleinere huizen, beide eveneens 18de eeuws.

Mniszech-paleis.

- In 1714 bouwde maarschalk Józef Mniszech hier een residentie, die reeds in 1760 naar ontwerp van Jean Tirmegaille werd verbouwd.
- Aan het eind van de 18de eeuw was het de woning van Szczgłny Potocki, één van de leden van de Confederatie van Targowica, een groep edellieden die weigerde de nieuwe grondwet van 1791 te accepteren.
- In 1829 kreeg het paleis zijn huidige classicistische vorm. Tegenwoordig is in het gebouw de Belgische ambassade gehuisvest.
- Links van het paleis staat de zogenaamde Landau-bank, een Jugendstilgebouw uit het jaar 1904.

Muzeum Narodowy. (Nationaal Museum)

- De geschiedenis van dit museum (open: dagelijks 10.00-16.00 uur, behalve op maandag) gaat niet zo ver terug: het werd opgericht in 1862.
- De basis voor de collectie wordt gevormd door de prentenverzameling van de openbare bibliotheek, een verzameling gipsafgietsels uit de nalatenschap van koning Stanislaw August Poniatowski en een legaat van tweehonderd schilderijen van de koopman Pietro Fiorentini.
- Inmiddels is de collectie uitgebreid met vele aankopen, schenkingen en door de nationalisatie van privé-kunstcollecties in 1946.
- Het enorme gebouw werd gebouwd tussen 1927 en 1938.
- De architect had de opdracht om dit deel van de aleja Jerozolimskie te vullen met iets groots en stevigs.
- In deze opdracht is hij geslaagd, maar voor het overige is het project een mislukking.
- In de rechtervleugel op de begane grond bevindt zich de oudheidkundige afdeling, met een kostbare collectie Griekse vazen en een aantal marmeren beelden.
- De middeleeuwse kunst is voor het grootste deel afkomstig uit kerkelijk bezit.
- De nadruk ligt op werken van Poolse kunstenaars.
- Zeer fraai is het 16de eeuwse reliëf met Lucas die Maria aan het schilderen is.
- De moderne Poolse kunst is vertegenwoordigd door werken van Michalowski en Brodowski en hun opvolgers Rodakowski, Simmler, Chelmonski, de gebroeders Gierymski.
- Van de groep 'Jong Polen' hangen hier werken van Malczewski, Mehoffer en Wyspianski.
- De werken van Matejko verdienen bijzondere aandacht.
- Het zijn enorme doeken met afbeeldingen van belangrijke gebeurtenissen uit de Poolse geschiedenis.
- De 'slag bij Grunwald' toont het gevecht in 1410, waarbij de Teutoonse ridders door de Polen werden verslagen, 'Rejtan' is een afgevaardigde die probeerde te verhinderen dat de derde deling door de Sejm zou worden geratificeerd.
- De buitenlandse schilderkunst, die door de privatisering van de verzameling van de Potocki's na de oorlog enorm werd uitgebreid, omvat werken van Pinturicchio, Lorenzo Veneziano en Taddeo Bartolo.
- Er hangen ook werken van Nederlandse schilders uit de Gouden Eeuw, zoals een mooi schilderij van Jan Steen en twee doeken van Willem Claeszoon Heda.
- Tot de mooiste werken behoren de schilderijen van Jan Lievens, Roelant Savery en Carel Fabritius.
- In hetzelfde complex is ook een legermuseum ondergebracht dat met militaria, schilderijen en prenten een overzicht geeft van de geschiedenis van het Poolse leger en dat een bezoek zeker waard is.

Myslewicki-paleis.

- Dit paleisje werd in 1775 door Merlini gebouwd voor de koning, maar toen deze besloot om naar Lazienki te verhuizen, schonk hij het aan zijn neef, prins Józef Poniatowski.
- Bij de ingang staan beelden van Flora en Zephyr.
- De wandschilderingen van Plersch in de eetzaal tonen gezichten op Rome en Venetië.
- Het stucwerk in de badkamer is van dezelfde artiest.
- Vanuit de slaapkamer komt u in het ronde kabinet, dat geheel volgens de toen heersende mode in Chinese stijl werd ingericht.

Nieuwe Wachtershuis.

- Oorspronkelijk werd dit gebouw gebruikt voor het Franse spel 'Trou-Madame', waarnaar het café in het huis is genoemd.
- Enige tijd fungeerde het als hoftheater en sinds 1788 als wachtershuis.
- In 1830 kreeg het van Kubicki zijn huidige vorm.

Officiersacademie.

- Dit gebouw dat in 1788 zijn huidige uiterlijk kreeg, fungeerde ten tijde van koning Stanislaw August als onderkomen voor bedienden en later als opleidingsinstituut voor officieren.
- Momenteel huisvest het een museum gewijd aan de Poolse componist, pianist en politicus Ignacy Paderewski (1860-1941), die na de Eerste Wereldoorlog minister van Buitenlandse Zaken en vervolgens premier van Polen was.
- Het museum is ingericht ter ere van zijn herbegraving in Polen, volgens zijn wens na de bevrijding van het communisme.
- Het toont een portret van Paderewski en zijn vrouw, diploma's en onderscheidingen, een collectie porseleinen meubilair uit zijn voormalige woonhuis aan het meer van Genève.

Openluchttheater.

- Dit theater werd in 1790 gebouwd in de vorm van een nagebouwde ruïne van een antiek amfitheater.
- Het toneel is van de toeschouwers door water gescheiden om een betere akoestiek te verkrijgen.

Opera.

- Het plac Teatralny wordt geheel beheerst door het grote operagebouw, officieel Teatr Wielki (Groot Theater) geheten.
- Het classicistische operagebouw werd in 1825 gebouwd naar een ontwerp van Corazzi.
- De portico van de hoofdingang is een toevoeging uit 1890.
- Het reliëf op het fries stelt de terugkeer van Oedipus voor van de Olympische Spelen.

- In het tympanon van de hoofd façade is een reliëf aangebracht met dansende muzen rond de buste van Anakreon.
- Het theater werd in 1833 geopend.
- Het was symbolisch voor de opkomst van de burgerij.
- In tegenstelling tot de hoftheaters, die alleen voor een kleine groep mensen toegankelijk waren, mocht iedereen in de opera naar binnen.
- Het nieuwe zelfbewustzijn van de burgerij werd in dit grote representatieve gebouw tot uitdrukking gebracht doordat het niet alleen een operazaal kreeg, maar in de zijvleugels ook andere theaterzalen en een balzaal.
- Het interieur is inmiddels geheel vernieuwd.
- Het hoofd toneel heeft een afmeting van 36x28 meter en de zaal biedt plaats aan 1900 toeschouwers.
- Vele grote artiesten hebben in dit theater opgetreden.
- Gedurende het hele jaar vinden hier voorstellingen plaats, vrijwel zonder uitzondering van zeer hoge kwaliteit.
- In het gebouw is het theatermuseum ondergebracht, met een rijke verzameling objecten die te maken hebben met de Poolse theatergeschiedenis.
- Het museum is een uur voor de voorstelling en op drie dagen in de week in de middag geopend.
- Recht voor het theater staat op de plaats van het verwoeste Jablonowski-paleis een monument ter herinnering aan de gevallen in de Tweede Wereldoorlog.
- Het toont de overwinningsgodin Nike die met opgeheven hoofd en zwaard ten strijde trekt.
- Op de hoek van het plac Teatralny staat het zogenaamde Petyskus-huis, het eerste deftige blok met huurhuizen van Warschau. Het werd in 1818 door Aigner ontworpen in de stijl van een classicistisch paleis

Ostrogski-paleis. (met het Chopinmuseum)

- Het Chopingezelschap dat dit paleis beheert, verzamelt hier documenten, prenten, brieven, manuscripten en voorwerpen die met de componist te maken hebben.
- In dit museum worden tentoonstellingen, muziekavonden en internationale concoursen georganiseerd.
- Rond 1600 werd hierin opdracht van Janusz Ostrogski een kasteeltje gebouwd, dat door een verbouwing onder leiding van Tilman van Garneren een meer paleisachtig uiterlijk kreeg.
- Nadat het bouwwerk in de 18de eeuw enige malen van eigenaar was verwisseld, werd het achtereenvolgens gebruikt als kazerne, lazaret en gekkenhuis.
- Het uiterlijk veranderde door de steeds weer wisselende bestemmingen volledig.
- Na de oorlog kreeg het gebouw het fraaie uiterlijk terug dat in 1681 door Van Garneren was geschapen.
- Muziek liefhebbers zullen zeker genieten van een concert in een van de zalen.

- Het verhaal gaat dat in een grot in de kelders van het gebouw een gouden eendje zwemt, dat een betovert prinsesje is.
- Op het pleintje naast het paleis ziet u een fontein met in het midden een eend met een kroon op het hoofd.

Oude Oranjerie.

- Voor dit gebouw ligt een groot terras, dat uitzicht geeft op een ommuurde geometrische tuin waarin vazen, beelden en een serie Romeinse keizerbusten staan.
- Op het terras voor het middendeel van het gebouw werden sinaasappelboompjes gekweekt. In de linkervleugel woonden bedienden en in de rechtervleugel was het koninklijk theater ondergebracht.
- Het theater is een goed voorbeeld van een 18e eeuwse hoftheater, waarvan er in Europa maar zeer weinig bewaard zijn gebleven. Op het plafond is de koning afgebeeld als Apollo.
- De portretten van toneelschrijvers in de hoeken zijn Sophocles, Shakespeare, Molière en Racine.

Pac Radziwill paleis.

- Dit neoclassicistische paleis werd in 1824 door Marconi ontworpen voor graaf Ludwik Pac.
- Het bestaat uit twee paviljoens, die door een poort met elkaar verbonden zijn.
- In de poort is een fries aangebracht met een reliëf van de Romeinse consul Titus Quinctius Flaminius bij de Isthmische spelen van Corinthe, waar hij de vrijheid van alle Griekse staten verkondigde.
- Daarachter staat het Radziwill paleis dat in de 17de eeuw door Tilman van Garneren in opdracht van prins Mikolaj Radziwill werd gebouwd.
- In 1823 kwam het in het bezit van Ludwik Pac, die het door Marconi liet verbouwen.
- Het kreeg een nieuwe (classicistische) gevel, zijvleugels en een nieuw interieur met neo-gotische, renaissancistische en zelfs mauretatische vertrekken.
- Pac had niet lang plezier van zijn bezit, want na zijn deelname aan de novemberopstand van 1830 werd het hele complex in beslag genomen.

Palac Kultury. (Cultuurpaleis)

- Op het grootste plein van Europa, het plac Defilad, staat het Cultuurpaleis, dat in 1952 werd geschonken door de Sovjet-Unie.
- Het gebouw is 234 meter hoog, het heeft een inhoud van 817.000 m³ en het telt in het totaal 3288 ruimtes.
- Het Cultuurpaleis biedt onderdak aan kantoren, bioscopen, theaters, vergaderruimtes en winkels.
- Het loont de moeite om naar het platform op de dertigste verdieping te gaan, waar men een mooi uitzicht heeft op de hele stad.

- Er zijn plannen om dit monster in een nieuw jasje te steken, want het Cultuurpaleis is bij de bevolking van Warschau om politieke en esthetische redenen niet erg populair.
- Het plac Defilad aan de voet van de toren was ooit een drukke wijk met smalle straatjes, even ten zuiden van de joodse wijk.
- Hier ligt nu een open vlakte die bevolkt wordt door handelaren die de vrije markteconomie te baat nemen en hier van alles te koop aanbieden.
- De Marszalkowska, die langs het plein loopt, is één van de belangrijkste verkeersaders in de stad.
- Deze boulevard, die werd aangelegd in het midden van de 18de eeuw, was de oorspronkelijke hoofdstraat van de juridica Bielino.
- Hij werd in 1770 tot het plac Unü Lubelskiej verlengd en werd toen genoemd naar de ontwerper, maarschalk Bielinski.
- Aaneengesloten bebouwing kreeg deze straat pas in de 19de eeuw.
- In 1948 werd de Marszalkowska door het Saksische park geleid en verbonden met de wijk Zoliborz in het noorden van de stad.
- De oude bebouwing werd deels vervangen door kenmerkende Stalinistische architectuur, zoals die met name te zien is op het in 1952 aangelegde plac Konstytucji.
- In de jaren ' 60 werd de zogenaamde oostwand gebouwd, een rij warenhuizen tegenover het paleis, nu het belangrijkste winkelcentrum van de stad.

Raczyński-paleis.

- De gevel van dit paleis, waarachter kostbaar gedecoreerde zalen schuilgaan, is een voorbeeld van het strenge classicisme, met een strakke daklijst, ongedecoreerde vensteropeningen en een middenrisaliet die als een klassiek tempelfront naar voren springt.
- Het paleis heeft een rijke geschiedenis achter de rug.
- Het werd in 1786 gebouwd voor graaf Kazimierz Raczyński door Kamsetzer.
- Tijdens de opstand van Kosciuszko werden hier de zittingen van de Nationale Raad gehouden.
- Tijdens de Napoleontische oorlogen woonden hier de maarschalken Murat, Davout en Lannes en gedurende de opstand van Warschau in 1944 deed het paleis dienst als ziekenhuis voor gewonde opstandelingen.
- Een plaquette herinnert aan het feit dat de nazi's de 430 gewonden die zij hier na de overgave van de oude stad vonden, vermoordden.
- Nu worden in dit gebouw de waardevolle staatsdocumenten bewaard, waaronder de grondwet van 1791, landkaarten, plattegronden en een omvangrijke verzameling lakzegels.
- Om deze kostbare inventaris te beschermen is het paleis niet te bezichtigen.

Radziwill-paleis.

- In 1645 werd dit bouwwerk neergezet voor de opperbevelhebber Stanislaw Koniecpolski.
- Later kwam het in het bezit van de Radziwills.
- Sinds de bouw heeft het paleis vele gedaanteverwisselingen ondergaan.
- In 1740 werden de zijvleugels toegevoegd en in 1818 kreeg het zijn huidige neoclassicistische uiterlijk, waarbij de gevel werd voorzien van een balustrade met een rij beelden.
- Bij de ingang naar het voorplein staan vier stenen leeuwen uit 1821 en het standbeeld van prins Józef August Poniatowski.
- Deze neef van de koning stond bekend onder de naam 'Pepi'.
- Hij was niet alleen een begeerde dandy in de Warschause en Parijse salons, maar kwalificeerde zich ook als opperbevelhebber van de Poolse strijdkrachten onder Kosciuszko en Napoleon.
- Het beeld werd in 1826 gemaakt door de Deense beeldhouwer Thorvaldsen.
- Omdat het origineel in de oorlog zwaar beschadigd is, werd het gipsmodel opnieuw afgegoten.
- Het nieuwe afgietsel is door de inwoners van Kopenhagen aan de stad Warschau geschonken.

Rynek nowego miasta. (Markt van de nieuwe stad)

- Dit plein was het centrum van het stadsdeel dat in de loop van de 15de eeuw ten noorden van de reeds bestaande (oude) stad ontstond.
- Oorspronkelijk was de markt rechthoekig, maar in het midden van de 18de eeuw werd de voornamelijk houten bebouwing rond het plein vernieuwd, waarbij het zijn huidige trapeziumvorm kreeg.
- In het midden stond een raadhuis, dat in het begin van de 19de eeuw werd afgebroken.

Paleis van de bisschoppen van Krakau.

- Dit bouwwerk werd in 1622 gebouwd, maar in 1760 werd het door kerkvorst Kajetan Soltyk verbouwd naar een ontwerp van Jakub Fontana.
- De gevel staat direct aan de straat en heeft een rustka-sokkel met daarboven pilasters die over de twee bovenste verdiepingen doorlopen.
- De grote stenen met gaten naast de poort dienden om brandende fakkels te doven voordat men het paleis binnenging.

Park Lazienkowski. (Badkamerpark)

- Nadat koning Stanislaw August Poniatowski in 1764 eigenaar was geworden van het kasteel Ujazdów, besloot hij het badhuis dat in 1683 door Tilman van Garmen in het park was gebouwd te verbouwen.
- Toen Lazienki na een reeks andere verbouwingen de woning van de koning werd, was dat geheel in overeenstemming met de toen heersende mode om te vluchten van grote paleizen naar een eenvoudiger omgeving, dicht bij de natuur.

- Rond het paleis werd een park aangelegd met heuvels, vergezichten, diverse paviljoens en bijgebouwen, een oranjerie, een Egyptische tempel en een openluchttheater.
- De koning bleef zijn gehele regeerperiode aan Lazienki bouwen.
- Na zijn dood nam prins Józef Poniatowski het park en het kasteel over.
- Vanaf 1817 was het de residentie van de Russische tsaren.
- Tussen de twee wereldoorlogen werd het staatsbezit en na de herbouw van het paleis werd het een onderdeel van het nationaal museum.
- U kunt uw bezoek aan het park het beste beginnen met een bezichtiging van het paleis.

Postermuseum.

- In 1968 werd dit museum gesticht in het voormalig koetshuis van Wilanów.
- Polen heeft een zekere bekendheid op het gebied van de grafische kunsten en een bezoek aan dit museum is voor liefhebbers zeer de moeite waard.
- Er is een permanente tentoonstelling te bezichtigen geselecteerd uit het bezit van meer dan 25.000 posters uit binnen- en buitenland.

Potocki-Czartoryski-paleis.

- De bouw van dit paleis begon tijdens het leven van Kasper Dönhoff.
- Na zijn dood in 1729 trouwde zijn schatrijke weduwe met August Czartoryski, wiens familie daardoor grote invloed verwierf.
- Het jaar daarop werd de residentie al verbouwd volgens de plannen van de architect Fontana.
- In 1760 werden de zijvleugels toegevoegd en een laatste verbouwing gaf het paleis ruim 20 jaar later zijn huidige uiterlijk.
- Tussen 1799 en 1944 (toen het in brand werd gestoken) was het paleis in het bezit van de familie Potocki.
- Na de oorlog werd het gerestaureerde bouwwerk in gebruik genomen door het ministerie van Kunsten en Wetenschappen.
- U kunt de binnenplaats zonder problemen oplopen door de neobarokke poort uit 1897.
- Tussen de poorten staat een wachtershuis uit 1763 met een galerie voor moderne kunst.
- Direct naast het paleis staat het neonrenaissancistische Europejski-hotel, dat in 1855 werd ontworpen door Marconi.
- Aan de andere kant van de Krakowskie Przedmiescie staat het Bristol-hotel.
- Toen het Tarnowskipaleis dat hier stond, in 1899 in het bezit kwam van de politicus en componist Ignacy Paderewski, liet hij op deze plaats in 1899 een hotel bouwen dat tot de mooiste van Polen wordt gerekend.

Primatenpaleis.

- De ulica Senatorska was in de Middeleeuwen het begin van de handelsroute naar Krakau.
- In de loop van de 16de eeuw ontwikkelde de Senatorska zich tot een deftige straat met stadspaleizen van magnatenfamilies.
- Aan de linkerzijde staat een villa-achtig gebouw dat aan het eind van de 17de eeuw door de Nederlandse architect Tilman van Gameren werd gebouwd in opdracht van de primaat Radziejowski.
- Het heeft twee gebogen vleugels, met aan het uiteinde paviljoens die het royale voorplein om sluiten.
- Van de vele bewoners noemen wegraaf Antoni Ostrowski en prins Michal Poniatowski, de broer van de koning, die hierin 1794 zelfmoord pleegde.
- Na de derde Poolse deling was het de woning van de Pruisische gouverneur graaf Hoym.
- Het paleis kreeg zijn huidige classicistische uiterlijk bij de verbouwingen van 1777 en 1789, onder leiding van Ephraïm Schroefier en Simon Gottlieb.
- Uit deze tijd stammen ook de reliëfs met de vliegende engelen en de griffioenen.
- Tegenwoordig is er een afdeling van het ministerie van Kunst en Cultuur ondergebracht.
- Het voorplein was vroeger afgesloten door een smeedijzeren hek.

Er staat een steen met het portret van Stanislaw Stazic (1755-1826), ter herinnering aan de 150ste sterfdag van deze wetenschapper en patriot.

Przebendowski Radziwill paleis.

- Dit fraaie paleisje, dat nu is gelegen tussen autowegen, werd in 1730 door Johan Deibel gebouwd voor de kroonschatmeester Jan Przebendowski.
- Later werd het eigendom van de Radziwills, die het tot 1944 bewoonden.
- In het gebouw is nu het onafhankelijkheidsmuseum gehuisvest dat aan de meest recente geschiedenis is gewijd.

Sapieha-paleis.

- In 1725 kocht prins Jan Frederik Sapieha een klein paleis dat enige jaren daarvoor gereed gekomen was.
- Hij had grootse plannen en in 1731 werd onder leiding van de architect Deibel begonnen met een verbouwing die het gebouw veranderde in een vorstelijke residentie.
- Er werden twee vleugels aangebouwd en ook de weelderige rococodecoratie en de ambitieuze gevelbekroning zijn uit deze periode.
- In 1826 werd het paleis door de bouw van een achterhuis nogmaals vergroot.

Sejm. (Parlement)

- De kern van dit gebouw dateert van het midden van de 19de eeuw, maar pas in 1919 kreeg het zijn huidige functie.

- Tijdens een grondige verbouwing door Skórewicz in 1925 ontstond de vergaderzaal in de vorm van een amfitheater.
- Het gebouw dat u nu ziet, is een reconstructie van na de oorlog.

Staszic-paleis.

- Dit in 1820 door Corazzi gebouwde paleis fungeert als monumentale afsluiting van de Krakowskie Przedmiescie.
- Staszic was een man van de Verlichting.
- In 1790 schreef hij zijn boek *Przestrogi dla Polski* (Waarschuwingen voor Polen), waarin hij pleitte voor een beperking van de macht van de adel en herstel van de democratie.
- Hij schonk geld voor de bouw van dit classicistische gebouw, dat bestemd was voor de in 1800 gestichte vereniging van vrienden van de wetenschap.
- In 1862 werd er een Russisch gymnasium gehuisvest en in 1892 werd het verbouwd tot een Grieks-orthodoxe kerk.
- In 1924 kreeg het gebouw zijn oorspronkelijke uiterlijk terug en tegenwoordig is het de zetel van de Poolse Academie van Wetenschappen.
- Voor het gebouw staat een beeld van Copernicus dat in 1830 in opdracht van Staszic werd vervaardigd door de Deense beeldhouwer Thorvaldsen.

Stadswacht.

- Naast de Annakerk ziet u het voormalige gebouw van de stadswacht en het huis van de familie Werner, waar Lodewijk XVII in 1801 incognito als graaf van Lille woonde.
- Daar weer naast ziet u het complex van de vereniging 'Caritas', met in het midden van de classicistische facade een pelikaan, het symbool van de opofferingsgezindheid.
- Aan de andere zijde van de straat staat een rij huizen uit de 17de en 18de eeuw.
- Het plantsoen in het midden is ontstaan toen de tsaristische machthebbers de bestaande bebouwing in 1865 lieten verwijderen, omdat ze bij militaire operaties in de weg stond.
- Het beeldje van de Passause Madonna dat hier staat dateert van 1683.
- Het werd geplaatst als dank voor de redding van de pest en de overwinning van Jan Sobieski bij Wenen.
- In het plantsoen werd in 1898 een monument geplaatst voor Adam Mickiewicz (1798-1855), ter gelegenheid van de 100ste geboortedag van de bekendste Poolse dichter uit de Romantiek.
- Mickiewicz was docent aan de universiteit van Vilnius, maar vanwege zijn verzet tegen het tsaristische regime moest hij in 1823 vluchten om nooit meer naar zijn vaderland terug te keren.
- Hij vestigde zich in Parijs, waar hij de stem werd van de door het verlangen naar het vaderland ingegeven nationalistische poëzie.
- In 1855 werd hij door de Franse regering op een speciale missie naar Istanbul gezonden om een leger van bannelingen op te bouwen om Polen te bevrijden.

- Daar liep hij cholera op en stierf.
- Nadat zijn lichaam naar Parijs was overgebracht, werd hij in 1890 onder veel eerbetoon begraven in de kathedraal van Krakau.
- Zijn beroemdste werk is Pan Tadeusz, een episch gedicht waarin het leven van de landadel wordt bezongen.
- Speciale aandacht verdient het smeedijzeren hekwerk rond het plantsoen.

Lubomirski-paleis.

- Dit gebouwtje werd in 1720 gebouwd in opdracht van prins Jerzy Lubomirski.
- De geleding van de gevel is geïnspireerd op het strenge Franse classicisme.
- Dank zij het koperen dak kreeg het de bijnaam Pala c Pod Bladra `Paleis onder het blikken dak'.
- In 1776 werd het door de koning gekocht en bij het koninklijk slot gevoegd.
- Bijna 20 jaar later schonk de koning het paleisje aan zijn neef, prins Józef Poniatowski.
- In het paleis worden wisselende tentoonstellingen gehouden.

Rynek stergo missta. (Markt van de oude stad)

- Zijn huidige vorm kreeg dit plein reeds bij de aanleg rond 1400.
- De markt werd toen het politieke en economische centrum van de stad.
- Vanuit elke hoek lopen twee straten, waardoor een rechthoekig stratenplan ontstond
- De meeste huizen dateren van de 17de eeuw, toen veel huizen na een brand in 1607 moesten worden herbouwd.
- Ze werden voorzien van nieuwe gevels met barokke portalen.
- Uit deze tijd stammen ook de opbouwen op sommige huizen, waardoor het daglicht in de donkere trappenhuisen kon doordringen.
- Het stadhuis dat in het midden stond, werd in 1817 afgebroken.
- Sinds 1915 is op het plein geen markt meer gehouden.
- Rondkijkend ziet u op nummer 17 een reliëf met musicerende engelen.
- Op nummer 21 staat een huis dat in 1608 voor de toenmalige burgemeester werd gebouwd.

- In de gotische kelder is nu een restaurant gevestigd.
- De gevel van het Fukier-huis op nummer 27 heeft een mooie classicistische decoratie.
- In het huis is een 400 jaar oude wijnkelder (Winiarnia Fukierowska) gevestigd en in het achterhuis is een mooie binnenplaats met galerijen te bewonderen.
- De ingang is aan de achterzijde: Piwna 44.
- Eén van de oudste huizen aan de markt is het hoekhuis (nummer 31) 'Onder de heilige Anna'.
- Het heeft gotische muurdelen met spitsbogen en hoekpijlers.
- In 1635 werden de vensters en het portaal vernieuwd.
- Het beeldje van de heilige Anna waaraan het huis zijn naam ontleent dateert van de eerste helft van de 16de eeuw.
- Op nummer 42 bevindt zich de ingang van het stedelijk historisch museum, dat is gevestigd in enkele met elkaar verbonden huizen.
- Door middel van kaarten, schilderijen, prenten, foto's en modellen wordt een overzicht gegeven van de geschiedenis van de stad.
- De façade op nummer 42 werd in de 17de eeuw in de stijl van de laatrenaissance verbouwd.
- In het huis op nummer 38 zijn gotische keldergewelven bewaard gebleven; het smeedijzeren hekwerk werd gemaakt in 1735.
- De façade van het huis 'Onder de kleine Moren' (nummer 36) is met fraaie sgraffito versierd.
- Het behoorde in de 17de eeuw toe aan een rijke koopman, die met de naam en de kop in de gevel duidelijk wilde maken dat hij handel dreef op de wereldzeeën.
- Later werd hier de in Polen gehate Feliks Dzierzynski, chef van de Russische veiligheidsdienst, geboren.
- Het Baryczkahuys op nummer 32 was jarenlang in het bezit van deze koopmansfamilie.
- Het heeft een gevel uit het begin van de 17de eeuw en een rijk versierd portaal van wat later datum.
- De indeling en de decoratie van het interieur is niet veranderd, waardoor u een goede indruk krijgt van een 17de eeuws patriciërshuis.
- Het Falkiewicz-huis, dat bekend is om de attica met heiligenfiguren, staat op de hoek van de Krzywe Kolo.
- Aan de rechterzijde daarvan begint de Kamienne Schodki, een schilderachtig straatje met aan het eind trappen.
- Zeer fraai is het huis op nummer 26 dat met vergulde bladranken is versierd.
- Op nummer 20 is het Mickiewicz museum gevestigd in een huis met gotische fragmenten en een 17de eeuws portaal.
- Het museum heeft een verzameling oude boeken, kunstwerken, gravures en souvenirs die betrekking hebben op de dichter Mickiewicz.'

- Aan deze zijde van de markt zijn ook het restaurant 'Kamienne Schodki', een Cepelia-winkel en een Desa te vinden.
- Aan de rechterzijde begint de ulica Celna, die in 1300 werd aangelegd als verbinding met de stadsmuur.
- Van hieruit heeft u mooi uitzicht over de Wisla en de wijk Praga aan de andere kant van de rivier.
- De naar links afbuigende ulica Brzozowa voerde vroeger langs de stadsmuur.
- Terug op de markt ziet u op nummer 3 een huis met sgraffito decoratie dat in de 17de eeuw door de hofbarbier werd bewoond.
- Daarnaast staat op nummer 5 het huis van een beroemde hofarts met een classicistische façade waarin een aesculaap is te herkennen.
- Tegenwoordig is er het restaurant 'Bazyli szek' (de Draak) gevestigd.
- De naam herinnert aan een legende die vertelt dat in de gewelven aan de Krzywe Kolo-steeg een draak leefde die mensen met kwade bedoelingen door zijn aanblik kon doden.
- Het 'Gouden huis' met de rijke vensteromlijstingen (nummer 7) was eens het bezit van de rijke familie Baryczka.
- Het hoekhuis 'Onder de leeuw' op nummer 13 heeft een 17de eeuwse gevel met schilderijen uit 1928.

Universiteit.

- Direct naast de kerk beginnen de gebouwen van de universiteit.
- Een deel van de universiteitsbibliotheek is ondergebracht in het Tyszkiewicz-paleis, dat met de zijkant uitziet op het plein voor de Wizytek.
- Dit classicistische paleis werd aan het eind van de 18de eeuw voor graaf Ludwik Tyszkiewicz gebouwd naar een ontwerp van Kamsetzer.
- Het heeft naar de toen heersende mode geen voorplein, maar staat direct aan de straat.
- Het balkon boven de ingang wordt gedragen door vier gespierde atlanten.
- De attica is versierd met leeuwen en een cartouche met het wapen van de Potocki's, die in 1840 eigenaar waren geworden.
- De basis van de collectie grafische kunst die er wordt bewaard, werd gelegd door koning Stanislaw August en Stanislaw Kostka Potocki.
- De exposities die er af en toe worden gehouden vormen een goede gelegenheid om de fraaie interieurs met decoraties van de stucwerkers Casasopra en Amadio te bekijken.
- De ingang is aan de achterzijde ophef universiteitsterrein.
- Naast dit gebouw staat het Poniatowski-Uruski-paleis, waarin het geografisch instituut van de universiteit is ondergebracht.
- In 1741 liet Stanislaw Poniatowski, de vader van de latere koning, dit paleis bouwen. Stanislaw August hoorde hierin 1763 dat hij tot koning gekozen was.
- Een obelisk aan de achterzijde herinnert aan deze gebeurtenis.

- Het paleis had toen een ander uiterlijk, want in 1847 werd het door de eigenaar in neo-renaissancistisch stijl verbouwd.
- Een neobarokke poort voert naar het eigenlijke universiteitsterrein.
- De universiteit werd in 1818 gesticht.
- Nu studeren er ruim 110.000 studenten, in gebouwen die over de gehele stad verspreid liggen.
- Recht achter de poort loopt een pad met aan het eind twee identieke gebouwen uit het begin van de 19de eeuw.
- In het linker is de medische faculteit gehuisvest, in het rechter de historische faculteit.
- Aan het plantsoen aan het einde van de allée staat de universiteitsbibliotheek uit 1891.
- Verscholen daarachter staat het Kazimierzowski-paleis, tegenwoordig de zetel van de rector magnificus en de senaat.
- In 1634 werd het gebouwd als zomerresidentie voor koning Wladyslaw IV.
- Door Jan Kazimierz werd het 25 jaar later verbouwd.
- Het had diverse koninklijke bewoners tot het gebouw in 1765 geschikt werd gemaakt voor de daar op initiatief van de koning te vestigen militaire academie.
- Men onderwees hier militaire bouwkunst, filosofie, talen, kunsten, dansen en schermen.
- Veel bekende personen, onder wie Kosciuszko, studeerden aan deze academie.
- Na een brand in 1814 kreeg het gebouw een nieuwe façade en werd het geschikt gemaakt als bibliotheek.
- Ook het voormalig ziekenhuis St. Roch, aan de rechterzijde van de poort, is in gebruik bij de universiteit.
- In de roerige jaren van Solidarność voerden de studenten vanuit dit gebouw actie door spandoeken uit de ramen te hangen en strooibiljetten op straat te gooien.

Wessel-paleis.

- Aan een pleintje op de kruising van de Trebacka, Hozia en Krakowskie Przedmiescie staat dit 18de eeuwse paleis, dat met een zeer delicate rococo-stucwerkdecoratie is versierd **C=Zamoyski-paleis.**
- De naam van de straat Foksal is de verbastering van het woord `Vauxhall', dat afkomstig is van de tuinen die in de 18de eeuw op deze plaats werden aangelegd naar het voorbeeld van het Londense Vauxhall.
- Door de bevolkingsgroei in de 19de eeuw werd een deel van de oorspronkelijke aanleg opgeofferd voor huizenbouw.
- De toenmalige eigenaar Konstanty Zamoyski verdeelde het terrein in een aantal percelen en liet in 1875 voor zichzelf aan het einde van de Mica Foksal een neonrenaissancistische residentie bouwen.
- Momenteel is dit de zetel van de Poolse architectenvereniging.
- In de linkervleugel is een galerie voor moderne kunst ondergebracht.

Witte Huis.

- Dit witgepleisterde, houten huis, dat in 1774 naar een ontwerp van Merlini werd gebouwd, is het enige gebouw in het park dat geheel ongeschonden door de oorlog kwam.
- Men kan er een aantal fraaie vertrekken bezichtigen.
- De wandschilderingen in de eetzaal zijn van Plersch, evenals de schilderingen in de Chinese kamer en het achthoekige boudoir.
- De muurschilderingen in de Chinese slaapkamer zijn van een leerling van Bacciarelli.

Wilanów.

- Dit paleis is een must voor elke Polenbezoeker.
- Het is open: dagelijks van 9.30-14.30 uur, behalve op de dagen na feestdagen.
- We raden u aan vooraf te informeren naar de openingstijden, want het is soms onverwacht gesloten.
- In 1677 kocht koning Jan Sobieski het dorp Wilanów voor de bouw van een zomerresidentie buiten het warme en lawaaige Warschau.
- Als architect werd Augustino Locci aangewezen, de secretaris van Sobieski.
- Hoewel hij absoluut geen bouwkundige achtergrond had, zou hij zich later tot één van de bekendste barokarchitecten van Polen ontwikkelen.
- Aanvankelijk bouwde hij een gelijkvloers gebouw met vier hoekpaviljoens.
- Al snel werd dit verhoogd met een verdieping en werden twee galerijen met hoektorens toegevoegd, waardoor de residentie het uiterlijk van een Italiaanse villa kreeg.
- Jan Sobieski stichtte in Wilanów een eigen atelier dat in de voortdurende behoefte aan schilderijen, beelden en meubilair moest voorzien.
- In het atelier van Locci werkten schilders, stucwerkers, beeldhouwers en meubelmakers die te samen het hele scala van kunsten voor de decoratie van interieurs beheersten.
- Het hele ontwerp was gebaseerd op een Sarmataanse interpretatie van de Italiaanse barok. Behalve voorwerpen uit zijn eigen atelier ontving de koning met grote regelmaat kostbare kunstvoorwerpen van bevriende staatshoofden.
- In 1684 werd het middendeel met nog een verdieping verhoogd.
- De façade werd toen met diverse sculpturen verrijkt.
- Het programma daarvan verwijst naar het antieke motief van 'Armae et Litterae': de vorst moet het land naar buiten met wapens verdedigen, maar intern met wijsheid regeren.
- De toenmalige naam Villa Nova veranderde in het Poolse Wilanów.
- De parkaanleg was ook op die ronde Italiaanse villa's geïnspireerd.
- Er werd een formele tuin aangelegd met parterres, die aan het eind door water werd afgesloten.
- Aan weerszijden daarvan stonden moes- en bloementuinen.

- Vóór het paleis bouwde men bijgebouwen volgens het antieke ideaal, waarbij de villa een autonoom geheel was, en de onderdelen, residentie, park, bijgebouwen en landerijen, een gelijke rang genoten.
- Tot 1720 was Wilanów eigendom van de Sobieski's.
- In dat jaar werd het gekocht door Elzbieta Sieniawska, de vrouw van prins Stanislaw Herakliusz Lubomirski.
- Zij vergrootte het paleis door de aanbouw van twee zijvleugels die werden ontworpen door Spazzio en Lanci.
- In Genua werden fluwelen wandbespanningen besteld en boven de nieuwe marmeren haarden kwamen grote gouden spiegels.
- Haar dochter Zofia Dönhoff verhuurde het paleis in 1730 aan koning August II, in ruil voor het Blękitny-paleis.
- Na de dood van de koning kwam Wilanów terug aan Zofia, die inmiddels getrouwd was met August Czartoryski.
- In 1778 werd hun dochter Izabella Lubomirska de nieuwe eigenaar, die het complex verder liet moderniseren en vergroten.
- Zij bouwde een nieuwe oranjerie en de oude stallen werden vervangen door een neoclassicistisch badhuis.
- In 1799 werden Stanislaw Potocki en zijn vrouw Aleksandra, de dochter van Izabella, de nieuwe bewoners.
- Potocki was een groot kunstliefhebber en hij bezat een grote historische en architectonische kennis.
- Hij breidde de kunstverzameling van het paleis verder uit.
- In de noordvleugel bouwde hij een galerij voor zijn verzamelingen.
- Op zijn initiatief ontstond hier in 1805 één van de eerste openbare musea in Polen.
- De tuin werd omgevormd tot een Engels landschapspark met een Chinees paviljoen, een Romeinse brug en een monument ter herinnering aan de slag bij Raszyn.
- Na zijn dood in 1821 zette zijn vrouw het werk voort.
- Zijn zoon Aleksander liet vervolgens in 1826 voor zijn ouders een mausoleum bij het paleis bouwen.
- In 1892 kwam het kasteel door vererving in het bezit van graaf Ksawery Branicki, wiens zoon het met zijn gezin bewoonde tot 1945.
- Op 28 januari 1945 werd het paleis met z'n kunstschaten staatseigendom.
- Sindsdien is het voor het publiek geopend.
- Bij de ingang zijn boekjes te koop met een uitgebreide beschrijving van de geschiedenis en de interieurs.
- Voordat u het paleis betreedt, moet u eerst de fagade eens goed bekijken.
- De tekst op de inscriptie betekent: `Wat de antieke stad (Rome) eerde, bezit nu de nieuwe villa (Wilanów)'.

- Deze boodschap vindt men overal terug, bijvoorbeeld in de triomfboog van het appartement van de koning, waar het tympanon een portret bevat van Alexander de Grote, de mythologische held wiens deugden voor alle antieke vorsten een voorbeeld waren.
- De bustes stellen antieke keizers voor, de beelden in de nissen daaronder verbeelden de Dapperheid en de 'splendor nominis', de glans van de naam (Sobieski).
- Aan de andere zijde ziet u in het appartement van de koningin een medaillon van Dido, koningin van Carthago, de verpersoonlijking van de Schoonheid.
- De beelden in de nissen verbeelden de Grootmoedigheid en de Kuisheid.
- De beelden boven de appartementen stellen Venus, Juno en Ceres voor, tegenover.
- Apollo, Jupiter en Mars. Het paleis met zijn meer dan 60 vertrekken heeft zijn oorspronkelijke indeling grotendeels behouden.
- De symmetrische ordening van Locci gaat terug naar de Italiaanse villa-architectuur: in het midden twee achter elkaar gelegen zalen met links en rechts daarvan de appartementen van de koning en koningin.
- Het is duidelijk dat Wilanów is gebouwd als een zomerpaleis, want in barokke stadspaleizen zijn de officiële vertrekken altijd op de eerste verdieping.
- De minder representatieve eerste verdieping van Wilanów wordt vrijwel helemaal in beslag genomen door een collectie Poolse portretten.
- De begane grond is zorgvuldig gerestaureerd.
- Men heeft zoveel meubilair verzameld en teruggekocht, dat de sfeer van de oude inrichting weer is hersteld.
- De vertrekken in de linkervleugel hebben grotendeels het uiterlijk van de periode van de Potocki's, terwijl de rechtervleugel het tijdperk van Izabella Lubomirska weerspiegelt.
- De thematiek van de decoratie van de grote zaal is een voorzetting van die op de façade.
- Op de plafondschildering ziet men de koning afgebeeld als Apollo die de duistere machten uit de wereld verdrijft.
- Vroeger stond hier een ruitersstandbeeld van Sobieski, dat hem als overwinnaar op de Turken toont.
- Het is verplaatst naar de zuidelijke hoektoren.
- De rode salon in de linkervleugel dankt zijn naam aan de kleur van het Italiaanse damast op de wanden.
- De schilderijen zijn afkomstig uit de collectie van Potocki.
- Speciale aandacht verdienen een schilderij van Jordaens met Bacchus, een groot schilderij van Viviani en 'De intocht van de Poolse ambassadeur in Rome' van Van Bloemen.
- In de kleine rode salon hangen een paar kleine Italiaanse en Vlaamse genreschilderstukken.

- In de rechtervleugel is de witte zaal de meest opmerkelijke ruimte.
- Hij werd in 1730 door Deibel als eetzaal ontworpen voor koning August II.
- Koninklijke portretten sieren de wanden en spiegels zorgen voor een extra weelderig effect.
- Het mooiste portret in de antichambre is dat van Izabella Lubomirska, geschilderd door Bacciarelli.
- Zij had haar appartement in deze vleugel, waar de inrichting uit de periode rond 1790 is gereconstrueerd.

Zachpta.

- Het gebouw voor de 'Vereniging ter bevordering van de schone kunsten' is een eclectisch gebouw van rond de eeuwwisseling.
- Als u in Warschau bent is het zeker de moeite waard even te informeren wat er in de Zacheta gaande is, want de tentoonstellingen die hier worden gehouden zijn vaak zeer interessant.
- Op de trappen voor het gebouw werd in december 1922 de eerste president van Polen, Gabriel Narutowicz, door een aanslag om het leven gebracht.

Zbór Ewangelicko Augsburgski.

- De classicistische 'Augsburger Evangelistenkerk' werd in 1777 door Simon Gottlieb Zug ontworpen op een cirkelvormige plattegrond met drie symmetrische bijruimten.
- Hij wordt bekroond met een koepel met een zuilenlantaarn.
- In de kerk lopen boven elkaar twee galerijen die, zoals dat bij protestantse kerken gebruikelijk is, rond de preekstoel zijn gegroepeerd.

Zamek Królewski.

- Het plein voor het koninklijke slot wordt beschouwd als het historische centrum van de stad.
- Het kreeg zijn huidige vorm in het begin van de 19de eeuw, toen de vestingmuren en de Krakause poort, die het begin vormde van de Senatorska, grotendeels werden afgebroken.
- De oorspronkelijke plaats van de poort is in het plaveisel van het plein aangegeven.
- De 22 meter hoge Zygmunt-zuil werd er in 1644 geplaatst in opdracht van Koning Wladyslaw IV voor zijn vader Zygmunt III Waza, die Warschau tot hoofdstad maakte.
- Het was het eerste profane monument in Polen.
- De zuil is nu een geliefde ontmoetingsplaats.
- Op de plaats van het huidige koninklijke slot stond aan het eind van de 13de eeuw een houten vesting van de hertogen van Mazovië,

die in de loop van de eeuw daarna met enkele stenen bouwwerken werd uitgebreid.

- Nadat de hertog van Mazovië in 1413 zijn hoofdzetel naar Warschau had verplaatst, begon hij met de bouw van een gotische burcht.
- Een deel van dit gebouw, dat als woonhuis van de hertogen fungeerde, is op de binnenplaats van het kasteel nog duidelijk herkenbaar.
- Na de dood van de laatste hertog werd Mazovië in 1526 onderdeel van het koninkrijk Polen en werd het kasteel eigendom van Zygmunt I Stary en zijn vrouw Bona Sforza.
- Rond 1570 liet hun zoon, koning Zygmunt II August, de burcht door Giovanni Quadro tot een renaissanceresidentie verbouwen.
- Het bijzondere van dat kasteel is dat het niet alleen als koninklijke residentie, maar ook als parlement fungeerde.
- De achtergrond hiervan is dat Zygmunt II August, de laatste Jagielloonse koning, geen troonopvolger had.
- Het rijk, dat door een personele unie gevormd was, dreigde daardoor uiteen te vallen.
- In 1569 werd door de Unie van Lublin een adelsrepubliek gevormd, met een gezamenlijk parlement en een gekozen koning.
- In het voormalig woonhuis van de hertogen kwamen een afgezantenkamer, een senatorenzaal en een vergaderruimte voor de Sejm en schuin daarnaast werd een nieuwe vleugel met de koninklijke vertrekken gebouwd.
- Beide onderdelen van het toenmalige kasteel zijn herkenbaar aan de geknikte façade aan de kant van de Wisla.
- In 1609 verplaatste koning Zygmunt III Waza de hoofdstad van Krakau naar Warschau.
- Hij begon met een langdurige verbouwing van het kasteel, onder leiding van de Italiaanse architect Trevano.
- Door de bouw van drie vleugels aan het bestaande kasteel ontstond de vorm van een vijfhoek rond een binnenplaats.
- Uit deze periode stamt het huidige uiterlijk.
- Het slot wordt gekenmerkt door de strenge Waza-stijl, met afgewogen verhoudingen en weinig decoratie.
- Tijdens de regering van dezelfde vorst werden ook de 60 meter hoge klokketoren boven de poort gebouwd.
- Tijdens de Zweedse inval in 1655 werd het slot zwaar beschadigd.
- Als koninklijke residentie raakte het daarna in onbruik, maar niet als regeringszetel.

- Koning August II begon met de restauratie, die door zijn zoon August III werd voortgezet. In zijn opdracht bouwden de architect Solari en de beeldhouwer Plersch de noordoostvleugel die geheel voldeed aan de eisen van een 18de eeuwse hof, met grote representatiezalen en een bijna 200 meter lange rococo façade aan de Wisla.
- Ook koning Stanislaw August Poniatowski maakte grootse plannen voor het slot.
- Nadat deze vorst in 1767 in politieke en financiële moeilijkheden was geraakt, moesten zijn plannen worden uitgesteld, maar negen jaar later werd het paleis toch uitgebreid met het aan de zuidzijde gelegen paleis 'Onder het blikken dak' en de bouw van de koninklijke bibliotheek.
- Bij de verbouwing van de rest van het kasteel die daarna volgde, maakte de Franse stijl plaats voor een Italiaans geïnspireerde.
- De werkzaamheden stonden onder leiding van vooraanstaande kunstenaars als Merlini, Kamsetzer, Plersch, LeBrun en Monaldi.
- Zij schiepen schitterende barokke en classicistische vertrekken, waarin architectuur, stucdecoratie en beschilderingen met zorg op elkaar zijn afgestemd.
- In de daaropvolgende periode vonden in het slot enkele belangrijke gebeurtenissen plaats.
- Tussen 1788 en 1792 debatteerde hier de vierjarige Sejm.
- De nieuwe grondwet die dit parlement op 3 mei 1791 aannam, leidde tot de tweede Poolse deling en uiteindelijk tot het einde van de adelsrepubliek en de inlijving bij Pruisen.
- Het slot, dat achtereenvolgens de zetel werd van de Pruisische heersers, Napoleon en de stadhouder van de Russische tsaar, raakte in verval.
- In 1918 werd het slot grondig gerestaureerd en acht jaar later werd het de zetel van de president.

- Bij het bombardement in 1939 bleef dank zij de moed van het personeel, dat alles wat maar mogelijk was uit het kasteel sleepte, een groot deel van de inboedel gespaard.
- Wat er nog van het kasteel over was, werd in 1944 met dynamiet opgeblazen.
- In 1973 werd begonnen met de reconstructie, waarbij de 18de eeuw en in het bijzonder de tijd van de laatste koning Stanislaw August Poniatowski als uitgangspunt werd genomen.
- Duizenden fragmenten werden samengevoegd.
- De geredde meubels, beelden, tapijten en meer dan 300 schilderijen kregen hun oorspronkelijke plaats terug, en werden aangevuld met vele schenkingen van Polen uit binnen en buitenland.
- Het paleis is dagelijks open van 9.00-16.30 uur, behalve op maandag.
- Kaartjes koopt u in een bijgebouw aan de linkerzijde van het kasteel.
- In de museumwinkel zijn gidsjes te koop.

Zamek Ujazdowski. (Ujazdowski-kasteel)

- De geschiedenis van dit kasteel en zijn park gaan terug tot de 16de eeuw, toen koningin Bona Sforza zich in 1548 in het dorp Ujazdów vestigde.
- In 1624 liet koning Zygmunt III Waza hier op de heuvel een nieuw kasteel bouwen met vier vleugels rond een binnenplaats en een loggia met uitzicht op de rivier.
- Het ontwerp werd geleverd door Giovanni di Trevano en het staat geheel in de traditie van de versterkte villa's van de Italiaanse vorsten.
- In de tweede helft van de 17de eeuw kwam Ujazdów in het bezit van prins Herakliusz Lubomirski.
- Tilman van Gameren leidde een grondige verbouwing en maakte in 1683 ook het ontwerp voor een badhuis in het park, dat bij het kasteel hoorde.
- In 1764 werd koning Stanislaw August de nieuwe eigenaar van Ujazdów.
- Hij begon met de verbouwing van het kasteel en de tuinen eromheen, waarvan het 'kanaal' in de as van het kasteel een overblijfsel is.
- Omdat de verbouwing niet het gewenste resultaat opleverde, begon de koning in 1772 met de verbouwing van het badhuis van Lubomirski.
- Hij schonk het kasteel aan het leger, dat het na 1808 gebruikte als militair ziekenhuis.
- In 1973 maakte men een begin met de herbouw van het kasteel, zoals dat er moet hebben uitgezien na de verbouwing van Tilman van Gameren.
- De werkzaamheden zijn nog niet afgerond, maar het gebouw is al in gebruik genomen als museum voor moderne kunst.
- De tentoonstellingen die hier worden georganiseerd zijn zelden de moeite waard.